

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XXXVI. Cùm contingat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

eligendi Iudicem quemcumque facta sit Raphaeli, ea secundum Gl. fin. in hoc c. specialis gratia fuit, ideo fortasse concessa: quia prius etiam Aduersario gratia facta fuit, quando ad petitionem eius prior Iudex remotus est.

3 NOTANDVM III. Canonicum in causa Canonici aduersarij tui tanquam Iudicem suspectum recusare potes: propter presumptionem affectionis singularis erga socium & fratrem. Qua de re dixi in c. causam, 17. & c. insinuante, 25. hoc tit.

4 NOTANDVM IV. Si principalis iusserit alicui, ut Iudicem aliquem constituat, constitutus is censebitur à mandante, non ab exequente. Ita notat hic Felinus n. 3. cum Gl. in Clem. dudum, §. Huiusmodi, ver. obventionibus omnibus, de sepulturis, Abb. in c. in causis, 30. n. 5. de elect. ubi ait, Quod fit per executorem, aut commissarium (secundum committentis voluntatem) id censetur fieri ab ipso committente, argum. l. vnum ex familia, 67. §. 1. ff. legat. 2. ubi Bartolus exemplum affert: Si testator aureorum summam legarit ad pias causas arbitrio executoris applicandas, is verò applicet ad Ecclesie fabricam, ornamenta, aut luminaria, non exigi posse portionem canonicam, dummodo non fiat in fraudem Episcopi, iuxta c. ult. de testament. & dixi de hoc lib. 3. Th. mor. tr. 5. c. ult. n. 13.

CAPITVLVM XXXVI

Cùm contingat.

PARAPHRASIS.

Si aliquis questus fuerit apud Pontificem, quòd ab Episcopo suo post appellationem legitime interpositam, vel aliàs iniuste excommunicatus fuisse, Pontifex autem Iudicibus delegatis mandarit, si ita se res habeat, ut hominem absoluant; vel sententiam excommunicationis irritam esse declarent: verum Episcopus contrarium ostendere paratus sit, quòd videl. ante appellationem interpositam, vel aliàs iuste excommunicauerit, quid tum agendum? Respondet Innoc. III. Hoc casu vtriusque

partis probationes admittendas esse; nam ex ijs apparebit, vtrum excommunicatio iusta, an iniusta, vel omnino nulla fuerit. Cæterum si quis proponat se iniuste excommunicatum fuisse, tum ordinariè statim absolvendus est, antequam eius probationes admittantur: Præterquam si afferat, in sententia errorem intolerabilem expressum fuisse; idque se mox ostensurum. Et in hoc ipso casu, si videl. quis dicat, iniuste se excommunicatum esse, Episcopus ad probationes, quòd iuste excommunicarit, admittendus non est, antequam homo ille absoluetur: quia tamen si constaret rectè excommunicatum fuisse, tamen humiliter petenti absolutio impetenda foret: quare non nisi post absolutionem vtriusque partis probationes admittendæ sunt, ut appareat iuste, an iniuste excommunicatio illata fuerit.

SUMMARIUM.

1. Excommunicatus super sententia excommunicationis triplicem petitionem ponere potest; & quis cuiusque effectum.
2. Testium depositiones concordanda, si fieri potest, aliàs fides habenda maiori numero, digniori, aut qui verisimiliora & magis consona deponunt.
3. Exceptiones & probationes non admittenda, si inutiles & nihil profutura sunt, vel tempore non competente proponantur.

Pro intellectu huius c. aduerte, quòd excommunicatus triplicem petitionem super sententia excommunicationis proponere possit: Prima est, dicendo sententiam esse ipso iure nullam, ut quia post interpositam appellationem lata fuit, vel quia intolerabilem erroris errorem continet, sicuti explicavi lib. 1. Th. mor. tr. 5. p. 2. c. 6. n. 2. Et hoc casu ante omnia Iudex cognoscere debet de valore excommunicationis: quia si irrita esset, frustra absolutio conferretur. Altera est, dicendo sententiam esse iniuste seu illicitè latam; non negando tamen validè latam esse: Et hoc casu ante omnia à Iudice absoluetus erit, si promittat Ecclesie mandatis se parturum: postea autem receptis vtriusque parti-

bationibus cognoscendum, iuste ne, an iniuste excommunicatus fuerit. Quia siue vnum siue alterum ostendatur, parum refert ad absolutionem; cum vtroque casu conferenda sit, si satisfacere Reus paratus sit. Tertia est simplex petitio absolutionis, non allegando iniustam, vel irritam esse: Et hoc casu censetur supplicans fateri excommunicationem suam, ut bene hic docet Barbat. col. 2. arg. l. ad solutionem, §. C. de re iudic. ubi dicitur, quod à iudice petens solutionis dilationem, sententiæ eius acquiescere conuincitur.

2. **EXTENTU** autem **NOTANDVM** est I. Quod interdum ab vtraque parte litigantium testes recipiantur, quorum depositiones, si fieri possit, ad concordiam redigi debent, ne perjurij crimine notentur, c. cum tu, §. 6. de testibus. Sin id fieri nequeat, quia prorsus contraria inter se dicunt, tum fides habenda est testium numero maiori, digniori, aut qui verisimiliora, & magis consonantia deponunt, de qua re Gl. hic ver. vtriusque partis, Barbatia col. 11. Abb. n. 7.

3. **NOTANDVM** II. Exceptiones, & probationes admittendæ non sunt, si vel inutiles, & nihil profuturæ sint, l. ad probationem, §. 1. C. de probat. Vel tempore nõ competente proponantur, ut hic. Si tamen Iudex, exceptiones, quæ suapte natura profunt, licet non debito tempore afferantur, eandemque probationes, sine protestatione, admittat, tum sententiam super eis proferre debet, uti Gl. hic docet, & sequitur Abb. n. 8. afferens exemplum, Si quis contra executionem sententiæ, posteaquam ea transit in rem iudicatam, excipiat esse iniustam, licet hæc exceptio tunc repellenda sit, iuxta c. inter Monasterium, de re iudic. si tamen ea à Iudice admittatur, & cognoscatur, tum etiam sententia proferri debet super iniustitia. Et hunc esse vnum casum, inquit, in quo sententia, posteaquam in rem iudicatam transit, retractari debet. Alterum verò casum esse, si pars victrix fateatur, sententiam fuisse iniustam, secundum doctrinam Innoc. in c. quia plerique, n. 3. de immunit. Ecclesiar. Et tertius casus esse debet, si notorium sit aut fiat, sententiam iniuste latam esse. **Quorum**

omnium ratio est; quia præsumptio iuris, & de iure, quæ pro iustitia rei iudicatæ esse solet, cedere debet contrariæ veritati cognitæ, aut probatæ. Videri tamen possunt, quæ contra dictam Abb. doctrinam obijcit Barbat. hic.

CAPITVLVM XXXVII.

Venerabili.

PARAPHRASIS.

Cum Cephaludensis Episcopus à Friderico II. Imperatore spoliatus esset, Honorius III. mandauit Archiepiscopo Cusentino, ut illū ad Episcopatum, & alia sibi erepta restitui curaret; eoque plenè restituto, atque corporalem & pacificam possessionem adeptus, si Episcopus ob dilapidationem bonorum meritò suspectus est, virum prouidum & honestum coadiutorem eidem adiungat, sine cuius consilio nihil circa temporalia administrare debeat, donec Pontifex, veritate plenè perspecta, aliter prouideat: interim verò vtrique omnne genus alienationis interdictum sit.

Sed quia Archiepiscopus corporis infirmitate impeditus erat, causam hanc primum Abbati Panormitano, postea Theaurario Cusentino subdelegauit. Vtriusque autem processus Pontifex Honorius cassauit: Abbatis quidem, quia contra Apostolici rescripti formam, priusquam Episcopus restitutus esset, inquisitionem de ipso instituit, an de dilapidatione suspectus sit. Theaurarij verò, quia Archiepiscopus non poterat illi causam committere, posteaquam officio suo functus fuerat.

SUMMARIUM.

1. *Spoliatus iniuste ante omnia plenè restitui debet.*
2. *Si Episcopus & alius Prelatus ecclesiasticus suspectus de dilapidatione bonorum est, Coadiutor ei interdum datur, ita vt non omnis administratio, bonorum*

Nun 3 ruro